

Kedves Széchenyi-tisztelő Barátaim, Tisztelt Jelenlévők!

Széchenyi halálévfordulója alkalmából gyűltünk össze, imáit felidézve fohászkodtunk, itt a Belvárosi templomban, ahol 1860-ban hatalmas tömeg jött össze gyászolni gróf Széchenyi Istvánt.

Tisztelegni és fejet hajtani rendszeresen összejön itt a Széchenyi Kör- és a Széchenyi Társaság tagsága, valamint a Széchenyi Alapítvány, hogy emlékezzünk a legnagyobb magyarra, Széchenyi életútjára, eredményeire és próbáljuk jó szándékúan kutatni Széchenyi titkait.

Halálakor Arany János így fogalmaz a Széchenyi emlékezete című versében:

„Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús élte kincsét, ámbár napja múlt;
Hanem lerázván, ami benne földi,
Egy éltető eszmévé finomul,…”

Ebben a pár sorban – nem vallási értelemben – Arany János az örök életről beszél. Széchenyi mély nyomot hagyott a kortársaiban, és az újabb és újabb nemzedékekben.

Azért munkálkodott, hogy az utódok az ő „vállaira” állva messzebbre láthassanak. Gondolatainak, tevékenységének hatása ma is él, nem halt meg ő—, az eszme tiszta fénye fennmaradt, s nőttön nő. Széchenyi teljesítménye a magyarság csúcsteljesítményei közé tartozik. Szellemi hagyatéka méltán vált kiemelt nemzeti értékévé, hungarikummá 2014-ben!

Széchenyi nagysága abban rejlik, hogy ő a munkálkodásának körét, vagyis azt az időszakot, melyet szolgálatának kezdetétől annak beéréséig tart, évszázadokra, illetve az örökkévalóságra tűzte ki. Gondolhatunk például Magyarországon a közlekedési koncepciójára, vagy Budapesten a hídjára.

Az évszázadokban, illetve az örökkévalóság univerzumában gondolkodó ember pedig emelkedett szellem, és a tevékenysége nyomán, a rövidtávon jelentkező hátrányokat elviseli. Széchenyi így ír erről a Hitelben:

„*Józan ész sohasem áldoz fel pillanatnyi vagy igen kis időre terjedő haszonért – jövődő nagyobb és tartósabb hasznot. Inkább ideig-óráig a rövid nyomást a várható hosszabb kellem miatt békével tűri.*”

Szemlélete és tevékenysége számomra azt is jelenti, hogy életművével válaszol egy nagyon fontos alapkérdésre, hogy *Mi végett vagyunk a világon?*

E kérdésre minden korszak gondolkodói keresték a választ. Sokféle megközelítést ismerünk. Például:

A Bibliában – a Teremtés könyvében – ezt olvashatjuk: „*Legyetek termékenyek, szaporodjatok, töltsétek be a földet és vonjátok uralmatok alá.*”

A katekizmus azt hirdeti: „*Azért vagyunk a világon, hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk, és ez által üdvözlünk, vagyis a mennyországba jussunk.*”

Tamási Áron Ábelje pedig így fogalmaz: „*Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.*”

Mindegyik válaszban sok igazság van, de érezhetjük, hogy egyik sem kielégítő, nem általános érvényű. Arról nincs tudomásom, hogy Széchenyi tételesen foglalkozott-e ezzel a kérdéssel, de életműve alapján azt állítom, hogy választ adott rá.

Feladatát így jellemzi 1831-ben Kiss Sámulnek írt levelében: „*Ébreszteni, felingerelni életre hozni*” amire oly nagy szüksége van a Magyaroknak, ez minden törekvésem.”

„Ébreszteni ..., felingerelni ..., életre hozni ...” – ez Széchenyi mottója is lehetne. Az a dolgunk, hogy az önismeret bázisán a tapasztalataink, a képességeink és az ismereteink birtokában ott és akkor ahol vagyunk, a szükségleteket

felismerve elfoglaljuk a számunkra lehetséges pozíciót. Vagyis felismerni a szükségletet, megszüntetni a hiányt és kitölteni az űrt.

Egy biológiai példával szeretném ezt a folyamatot érzékeltetni, amely a társadalomra vagy a tudományra, tulajdonképpen az élet minden területére is kiterjed:

Olyasmint ez, ahogyan egy fa ágai nőnek és az kialakítja a lombzatát. Ahol az egyik ága, vagy levele már elfoglalta a helyét – vagyis ha kitöltötte a rendelkezésére álló helyet –, akkor oda a másik levél már nem nő.

Egyénnek és közösségeknek is ez a feladata: **kitölteni az űrt**, kitölteni a rendelkezésére álló teret! Ez a dolgunk! E végett vagyunk a világon. A később érkező pedig felhasználja az elődök eredményeit. Széchenyi nagyon érezte korát, a szükségleteket, az „űrt”, a hiányt, és munkásságával kitöltötte a rendelkezésére álló teret. Irányt és lehetőségeket adott a kortársaknak és az utókornak. Széchenyi életműve alapján állíthatjuk, hogy példájával, és hatalmas életművével válaszolt a kérdésre: *Azért vagyunk a világon, hogy kitöltsük az űrt, hogy kihasználjuk a rendelkezésünkre álló lehetőségeket!* Ez a törvény! Ezt képviselte Széchenyi minden akaratával, minden tehetségével. A Hitelben így fogalmaz: „... nagy becsületünkre válik, ha bebizonyítjuk a világ előtt, hogy lemaradni nem tudunk...”

A felhozott példa biológiai modell, de e törvénynek van általános értelme, más aspektusa is például a társadalomra vonatkoztatva. (Bár ennél lehetséges az erőszakos beavatkozás is; az adott pozícióról letaszítani-, likvidálni a korábban érkezőt, vagy „a fejről a talpára állítani” a gondolatot.

A mi válaszunk tehát erre a kérdésre Széchenyi gyakorlatán keresztül is; **Azért vagyunk a világon, hogy kitöltsük az űrt!** Kitöltsük a rendelkezésünkre álló időt és teret. Széchenyi gyakran emlegette, hogy „látom a jövőt”. A nemzet fő kérdéseit ragadta meg és évszázadokra terjedő válaszokat adott rájuk! Például:

- Hogy itt e helyen megmaradjon a magyar, a magyar nyelvet és a nyelvművelést kell középpontba állítani, nyelvművelő Tudós Társaságot alapít.

- Hogy hiába áldott föld (Terra Benedikta) Magyarország földje, ha a rossz közlekedési viszonyok miatt nem tudjuk terményeinket piacra vinni! Út-, vasút- és vízi közlekedés fejlesztésén fáradozott.

- Hogy igazságos közteherviselésre, a kiváltságok eltörlésére van szükség – a tehetősek adóztatására az Adó és Két garas cikksorozatában tesz javaslatot, –, hogy az országban a legfontosabb feladatok finanszírozhatóak legyenek.

Folytathatnánk a sort.

Nem véletlen, hogy azok a személyek, akik találkoztak a Széchenyi-életművel, akiket megérintettek Széchenyi gondolatai, azok szerencsésnek tartják magukat, és saját területükön tevékenységüket áthatja Széchenyi szellemisége.

Széchenyi a „Mit kell tenni és min kell kezdeni?” kérdést lépten-nyomon feltette, kereste a válaszokat. Erről környezetével széles körben cserélt eszmét, magával is „vitázva” megvalósíthatósági tanulmányokat írt, levelezett, agitált, hiszen minden pillanatban szinte végtelen sok lehetőség előtt állt, és állunk naponta mi is az útválasztásaink előtt!

Tegyük fel mi is a kérdést: Mit kell tenni, és ébresszünk!, ingereljünk!, és hozzuk életre, amit tenni kell, és ezáltal töltsük ki az űrt! Ha pedig a feladathoz gyengék vagyunk, akkor hívjunk segítséget, ahogyan Széchenyi a Selyemről előszavában írja: „Gyertek emelni azon kincset, mellyel magunk nem bírunk, s mely addig tán elenyészik vagy másoktól vitetik el, míg erősödve magunk is elbírnánk. Fogjatok velünk kezét, hogy egyesült erővel annál előbb s annál hathatósan mozdíthassuk elő a közjót s egyúttal saját hasznunkat is.”

Így legyen! Ámen

Budapest, 2023. április 24.